

ОӘЖ 721.001

**ДИЗАЙН-БІЛІМ БЕРУДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ
ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ**

Абдраманова Жанат Муратовна

j.abdramanova_91@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Сәулет және құрылыс факультетінің «Дизайн және инженерлік графика» кафедрасының оқытушысы, Астана, Қазақстан

Жоғары кәсіптік білім берудің қазіргі заманғы жүйесі жаңғырту кезеңінен өтуде: мазмұны жаңартылып, жаңа білім беру технологиялары енгізілуде. Болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастырудың педагогикалық технологияларын жетілдіру дизайн-білім беруде де өзекті мәселе болып табылады. Инновациялар, инновациялық білім беру, инновациялық технологиялар, инновациялық қызмет педагогикада белсенді талқылаудың тақырыбына айналады. Инновациялық процестер заманауи дизайнердің кәсіби біліктілігі мен құзыреттілігіне жаңа талаптар қояды [1]. Зерттеудің өзектілігі кәсіби білім жүйесін ғана емес, жеке шығармашылық қызметке, өздігінен білім алуға, инновациялық кәсіби қызмет саласындағы негізгі құзыреттілікті меңгеруге қабілетті маманға заманауи қоғам қоятын талаптарға негізделген. Мақалада дизайн-білім берудегі инновациялық технологиялар анықталып, талданды, олар кәсіби даярлаудың әртүрлі сатыларында болашақ дизайн мамандарын оқытуда тиімді ретінде өзін көрсете білді; инновацияны қолдану арқылы болашақ дизайнерлерді кәсіби қызметке дайындау процесінің ерекшеліктері анықталды.

Түйін сөздер: инновациялық қызметке дайындық, дизайн, кәсіби дайындық, құзыреттілік, инновациялық оқыту технологиялары.

Инновациялық процестер заманауи дизайнердің кәсіби біліктілігі мен құзыреттілігіне жаңа талаптар қояды және осымен дизайн-білім беруде инновациялық технологияларды енгізу қажеттілігі анықталады.

Инновациялық білімге арналған қазіргі әдебиетте осы феноменнің қиындығы мен көпәспектінділігі байқалады. Инновациялық білім берудің көрсеткіштері мыналар болып табылады: білім алушылардың интеллектуалдық-тұлғалық және рухани дамуының жоғары деңгейін қамтамасыз ету; олардың ойлаудың ғылыми стилін меңгеруіне жағдай жасау; әлеуметтік-экономикалық және кәсіптік салалардағы жаңашылдықтар әдіснамасын үйрету. Инновациялық білім беру технологиясы-білім берудің инновациялық әдістерін қолдануға негізделген білім беру технологиясы. Педагогикалық ғылымда инновациялық білім беру технологияларының үш түрі шартты түрде бөлінеді: радикалды, оқыту процесін немесе оның едәуір бөлігін қайта құруды білдіретін, аралас, белгілі элементтерді, технологияларды немесе әдістерді қосатын, сондай-ақ оларды елеулі өзгертусіз классикалық әдістемелерді жақсартуға арналған түрлендіретін [2].

Дизайн-білім беруде инновациялық технологияларды әзірлеу негізінде білім алушылардың жоғары тиімді оқу қызметін және оқытушының басқару қызметін жобалау жатыр.

ЖОО-да инновациялық технологияларды қолдану арқылы дизайнерлерді педагогикалық оқытудың міндеттері:

- жаңа кәсіби жағдайларға оңай бейімделетін мамандарды қалыптастыру;
- оқу орнының мәртебесін арттыратын қажетті мамандарды дайындау;
- өз бетінше жұмыс істеу, өз бетімен білім алу және өзін-өзі жетілдіру дағдыларын қалыптастыру;
- инновациялық әзірлемелерді қолдана білуді қалыптастыру;
- міндеттерді, міндеттерді түсіну, оның маңыздылығын бағалау, мақсатқа жету құралдарын білу дағдыларын қалыптастыру.

Психологиялық-педагогикалық әдебиетті талдау болашақ дизайнерлердің кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру мәселесіне көп жұмыс арналғанын көрсетеді, бұл ғалымдардың осы мәселеге деген қызығушылығын көрсетеді [3].

Қазіргі заманғы дизайн-білім беруде маңызды міндеттердің бірі білім алушыларда кәсіби дағдыларды дамытуға жағдай жасау және инновациялық кәсіби қызметке дайын инновациялық үлгідегі білікті маманды даярлау болып табылады. Дизайнердің шығармашылық қызметі дизайнерлік қызметтің әр түрлі теориялары мен тәжірибелерінің жаңашылдығымен ерекшеленетін және интеграциялануын талап ететін инновациялық, шешуші міндеттер болып табылады. Бұл дизайн-білім беруде инновациялық технологияларды қолдану мен оқытудың тиісті шарттарын жасау үшін маңызды дәлел болып

табылады. Бұл ең алдымен бағдарламалық қамтамасыз ету, сондай-ақ шығармашылық идеяларды іске асыру бойынша эксперименттік міндеттерді орындау үшін заманауи дизайн материалдарымен қамтамасыз ету. Қазіргі жоғары білім берудің теориясы мен тәжірибесінде дәрістік мультимедиалық құралдарды, электрондық және оқыту құралдарын әзірлеу және пайдалану; мамандандырылған бағдарламаларды пайдалану, компьютерлік тестілеу, Интернет ресурстарын пайдалану, іскерлік және рөлдік ойындар, проблемалық, зерттеу әдістері, кейс-әдіс, оқу және жеке тренингтер, оқу процесін ұйымдастырудың модульдік-рейтингтік технологиялары, жобалар әдісі сияқты технологиялар ұсынылған. Жаңа технологиялардың көмегімен проблемалық оқытудың, оқыту диалогтарының, зерттеу әдістемелерінің және білім алушылардың эссені, имитациялық ойындарды әзірлеудің, ақпараттық іздестірудің және басқа да тәсілдері әлеуеті нәтижелі қолданылады.

Оқытудың инновациялық технологиялары тек білімге негізделген іскерлікті меңгеруге ғана емес, сонымен қатар болашақ мамандардың кәсіби қызмет тәжірибесін алуына бағытталуы тиіс.

Кейбір инновациялық технологияларды таңдап, қарастырайық.

Интерактивті оқыту. Интерактивті технология оқу процесінің барлық қатысушыларының үнемі белсенді өзара іс-қимылы арқылы ынтымақтастықта оқытуды көздейді. Ситуациялық міндеттердің қисынды құрылған тізбегін шешу білім алушылардың болашақ кәсіби қызметінің мазмұндық компонентінде тәжірибе алуына ықпал етеді, білім беру процесіне қатысушылардың белсенді өзара іс-қимылы арқылы табысты әлеуметтік бейімделуге алғышарттар жасайды. Аудиториялық жағдайларда дизайнерлік процестің жекелеген кезеңдерінде маманның іс-әрекетін талдауды, оны имитациялауды талап ететін жағдайлар жасалуы мүмкін. Бұл технология әр түрлі факторларды белсендіруге мүмкіндік береді: оқылатын пән бойынша теориялық білім, білім алушылардың практикалық тәжірибесі, олардың өз шығармашылық ойларын, идеяларын, ұсыныстарын өз бетінше жеткізе білу қабілеті, баламалы көзқарасты тыңдап, өз көзқарасын дәлелдей білу [4]. Ситуациялық оқыту көмегімен аналитикалық және бағалау дағдыларын көрсету және жетілдіру, командада жұмыс істеуді үйрену, теориялық материалды практикада қолдану мүмкіндігі пайда болады. Білім алушыларда оқуға деген қызығушылық пен позитивті мотивация қалыптасады, болашақ маман-дизайнер кәсіби құзыреттілігі қалыптасады.

Проблемалық оқыту. Осы технологияның функциясы оқу материалының мазмұнын шығармашылықпен меңгеру, шығармашылық іс-әрекет тәжірибесін меңгеру болып табылады. Проблемалы әдістің дамуы педагогикада жобалар әдісі болып саналады. Проблемалы оқытуда оқытушы оқу проблемасын нақты тұжырымдайды немесе білім алушыларды оны тұжырымдауға жеткізеді, оны шешу бойынша зерттеу қызметін ұйымдастырады. Шығармашылық міндеттерді талдау мен шешуді білім алушылар дербес жүзеге асырады, соның нәтижесінде олар жоба түрінде нақты өнім алуы тиіс. Жоба әдісі идеясының мәні-білім алушылардың белгілі бір мәселелерге қызығушылығын ынталандыру. Жобалық қызмет сыни ойлауды дамытуға және алған білімдерін іс жүзінде қолдана білуге, шығармашылық жоспарлар мен жеке жобаларды құрастыра және жүзеге асыра білуге ықпал етеді. Бұл қызмет білім алушыларды практикалық қосымша үшін жаңа білімді өз бетінше іздеуге ынталандырады. Жоба әдісі әрдайым білім алушылардың өзіндік қызметіне бағытталған.

Қазіргі заманғы оқу үдерісін ақпараттық технологияларды қолданбай елестету мүмкін емес. Бұл технологиялар кез келген объектілерді модельдеу мүмкіндігін, олардың тез модификациясын, түрлендірілуін, деформациялануын қамтамасыз етеді. Визуализация процедуралары түсі, текстурасы, материал ерекшеліктері, жарықтандыру және шағылысу заңдары сияқты объектілердің қасиеттерін дәл келтіруге мүмкіндік береді [5]. Дисплей экранында нысандар көлемі көрсетілген, сонымен қатар оларды қажетті ракурста қарап, жеке элементтерге жақындай немесе жою арқылы айналдыруға болады. Арнайы жүйелер қозғалыстағы объектінің мінез-құлқын бақылау арқылы анимациялық шешімдерді жасауды қамтамасыз етеді. Кез келген күй тіркелуі, сақталуы және кез келген уақытта ойнатылуы

мүмкін. Мұндай технологиялар есебінен заманауи дизайнер, идеяға сәйкес келетін объектінің нысанын жасай отырып, эстетикалық позициялардан жобалау және модельденген объектілерге қазіргі заманғы үрдістерді ескеретін қажетті қасиеттерді беру мүмкіндігін алады.

Тұжырымдар. Әрбір педагогикалық технология өзінің артықшылықтары мен кемшіліктері бар. Қажетті жағдайлар болған кезде қандай да бір технологияны қолданудың ең жоғары әсеріне қол жеткізу мүмкін. Оқытудың нақты нысандары мен әдістерін таңдау қойылған оқытудың түпкі мақсатына байланысты. Қарастырылған технологиялар болашақ дизайнерлердің кәсіби құзыреттілігін арттыруға бағытталған және ықпал етеді.

Қолданылған әдебиет тізімі:

1. Беспалько В. П. Слагаемые педагогические технологии – М.: Педагогика, 1989, 192 б.
2. Бобиенко О. М. Ключевые компетенции профессионала: проблемы развития и оценки / О. М. Бобиенко. Казань: Изд-во КГУ, 2006, 146 б.
3. Вилкова А. А. Формирование компетентности в процессе обучения живописи у специалиста-дизайнера в вузе: Диссертация на соиск. уч. ст. кандидата пед. наук / А. А. Вилкова. Ульяновск, 2007, 195 б.
4. Ковешникова Н. А. Дизайн: история и теория: Учебное пособие/ Н. А. Ковешникова – М.: Омега-Л, 2007, 224 б.
5. Монахов В. М. Аксиоматический подход к проектированию педагогической технологии / В. М. Монахов // Педагогика, 1997, № 6. — Б. 26–31.